

ЛИПЕНЬ-
СЕРПЕНЬ
2018
№ 4 (142)

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Головний редактор

В. О. Дятлов

Заст. головного редактора

О. Б. Коваленко

Редакційна колегія

В. О. Дятлов

М. К. Бойко

О. Г. Самоїленко

А. М. Боровик

Г. В. Боряк

Є. М. Луняк

О. Б. Коваленко

О. О. Маврин

О. П. Моця

Ю. А. Мицик

А. М. Острячко

С. О. Павленко

В. М. Половець

Г. В. Палакін

С. М. Свистович

Т. В. Чухліб

К. М. Ячменіхін

Редакційна рада

І. М. Аліфіренко

О. Я. Гранін

Г. Ю. Івакін

С. Л. Лаєвський

Д. М. Лозовий

В. В. Мельничук

П. М. Мовчан

М. О. Носко

Н. Б. Реброва

І. М. Ситий

Ю. О. Соболь

О. П. Реєнт

В. Ф. Чепурний

Випусковий редактор

О. В. Ткаченко

Журнал видається за
фінансової підтримки
Чернігівської
облдержадміністрації.

Засновники –
Чернігівський національний
педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка,
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» ім. Тараса
Шевченка,
Інститут української
археології та джерело-
знавства
ім. М. С. Грушевського
НАН України.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Чернігівського
національного педагогічного
університету імені
Т. Г. Шевченка (протокол
№ 12 від 27 червня 2018 р.)

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Всеукраїнський науковий журнал

ЗМІСТ

У ГЛИБ ВІКІВ

- Пилипчук Я., Бабенко О.** Чернігово-Сіверська земля
та татари (литовський період) 3
Тимів І. Битва під Журавном 1676 р. 15

ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ

- Сергєєв С.** Стан колишнього будинку чернігівського
архієпископа на поч. ХІХ ст. 30
Доценко А. Будинок полкової канцелярії в першій половині
ХХ ст., або Страсті за чернігівським архівом. 36
Рига Д. Руйнування споруди колишнього благородного
пансіону Чернігівської класичної чоловічої гімназії в роки
Другої світової війни. 53

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

- Панько С.** Забуті сторінки історії: Козелецький Троїцький
чоловічий монастир. 58

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

- Мицик Ю., Тарасенко І.** З нових документів до історії
Сіверщини (ХVІІ-ХVІІІ ст.) (частина 11) 63
Донесення Францишка Грабі, резидента-представника
великого коронного гетьмана Речі Посполитої Адама
Сенявського при дворі гетьмана Івана Мазепи,
до свого патрона (переклад та вступний коментар
О. Циганок) 94
Листи капітана Джеймса Джефферіса із шведської армії
до міністра в Уайтхолл (1708 р.)
(Переклад з англійської і коментар **О. Герасимчука**) 107

РОЗВІДКИ

- Казіміров Д.** До питання про формування міської міліції
в Чернігові навесні 1917 р. 126
Студьонова Л. Їм не поставили пам'ятників,
про них навіть мало хто знає 134
Половець В. Династія качанівських благодійників 142
Походяща О. Портрети гетьмана Івана Мазепи
з родинної колекції Бутовичів 150
Синельник І. Акція «Ніч у музеї» як зразок ефективної
комунікації з відвідувачами (на прикладі Чернігівського
історичного музею імені В.В. Тарновського) 154

ДОСЛІДНИЦЬКІ НОТАТКИ

- Пиріг П., Конопля Ю.** Доля вчителя
Стефана Поповиченка 159

РЕЦЕНЗІЇ. ОГЛЯДИ. АНОТАЦІЇ

- Павленко С. О.** Довженко: «Ви хочете сказати,
що я брехав?» 166

«СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС»

Всеукраїнський науковий журнал

Наказом МОН України № 1328 від 21.12. 2015 журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт з історії.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 16226 – 4698 ПР від 21 грудня 2009 р., видане Міністерством юстиції України.

ISSN 2518-7422

Індекс 74325

Адреса редакції: 14000, м. Чернігів, вул. Хлібопекарська, 10

Телефон для довідок 95-74-18

Сайт журналу: www.siver-litopis.cn.ua (ISSN 2518-7430)

Базові освітні, наукові, культурологічні установи, де зберігаються комплекти журналу «Сіверянський літопис»:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Національна парламентська бібліотека України

Державна науково-технічна бібліотека України

Львівська державна наукова бібліотека ім. В. Стефаника

Одеська національна наукова бібліотека

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка

Книжкова палата України

Журнал надсилається також до інших бібліотек, наукових, освітніх та культурологічних закладів України, США, Канади, Англії.